

Виходить що тижня в четвер.

Редакція і адміністрація:
Львів, ул. Ваторія 24.

Видає і за редакцію одвічає:
Вячеслав Будзиновский.

С В О Б О Д А

Політичне, просвітне і господарске
письмо для народу.

Предплата на цілий рік
стоїть 4 корони.

За анонси платять ся 20
сотників від стрічки.

Рекламації вільні від
оплати.

Оповідченє.

Народний Комітет займав ся на своїм
последнім засіданню дальшою найблишню акци-
єю в справі страйків та порішив, що слідує:

1. Виготовити і порозсилати своїм ор-
ганізаціям повітовим квестионар в ціли збирання
тими організаціями фактичного матеріалу що-
до економічних причин страйків і їх наслідків.
Сі квестионарі вже виготовляють ся і будуть
виславі еще в сім тижни нашим Вп. Організа-
торам, Організаторам - помічникам і Мужам
довіря.

2. Вислати в повіти, в котрих страйк
прибрав цілу руху масового, свої спеціальні
слідчі комісії, а се в ціли збирання точного ма-
теріалу що-до способу поступованя зі страй-
куючими властий політичних, судових, війська
і жандармерій. В склад тих комісій увійдуть
юристи, виделеговані Народним Комітетом, а
імена їх будуть подані до відомости Вп. Ор-
ганізаторам дотичних повітів і мужам довіря,
з-зазивом, щоби сим делегатам комітету дали
на місци всякі потрібні вказівки і поміч.

3. Постарати ся для селян, потяганих су-
дами з причини страйків до карної відвічаль-
ности, о безплатну оборону і в тій ціли зор-
ганізувати при трибуналах карних в Тернопо-
ли, Бережанах, Золочеві, Станіславові і Львові
з місцевих адвокатів безплатну для боровених
поміч правну. Щоби сю ціль осягнути, Наро-
дний Комітет відніс ся вже листовно до ріжних
шп. адвокатів в названих місцевостях, а коли
одержить прихильну відповідь, оголосить їх
імена в „Ділі“ і „Свободі“, щоби потягані з
причини страйку до судово-карної одвічаль-
ности знали, до кого мають удавати ся. Кошти
сеї оборони покрий ся в цілости з народного
фонду.

Переведене усіх повисших постанов ви-
магати буде значнійших грошей. Тому Наро-
дний Комітет оеввідчає, що буде і на дальше
принимати добровільні жертви на Народний
фонд, і має надію, що жертви стануть плисти
обильнійше ніж до тепер. Незвичайної жертво-
любивости всіх съвідомих Патріотів вимагає
в теперішню пору сама тяжка хвиля, яку пе-
реживає наш народ, і наша красна буду-
чість.

Від Народного Комітету у Львові.

Торг з Русинами?

Сегорічним страйком руский народ звернув
на себе більшу увагу не лиш своїх противників,
він звернув на себе також увагу тих, що хо-
тіли би мати лад в Галичині, як не для самої
справедливости, то бодай для того, аби в краю
був спокій, аби не було причив дальших завору-
шень. Не лиш газети наших противників заго-
ворили про страйки і бісили ся та скавуліли
на кожду нову вість о страйку в новій місце-
вости. Були газети, котрі ставули по нашій
стороні, признали, що рускому народови діє
ся кривда і що ті кривди треба направити. Се,
що деякі вімецькі газети ставули в нашій обо-
роні і зажадали від віденьського правительства,
аби оно зробило лад в Галичині, збентежило
наших противників еще більше, як самі страй-
ки. Найбільше роздратувало наших ворогів се,
що одна дуже велика німецька газета в Буда-
пешті зажадала, аби віденьске правительство
розмовило ся з Русинами і зробило згоду між
обома народами Галичини.

Робити згоду між ними, що від кількох
сот літ дивлять на себе вовчим оком, річ не
дуже легка і безпечна. Віденьске правительство
не велику має охоту пхати пальці між дери.
Однак саме правительство бачить, що оно му-

силь зробити щось для Русинів, бо оно пере-
конало ся, що в страйковім руху беруть участь
не лиш зарібники, але і богати хлопці і ціла
патріотична руска інтелігенція. Правительство
побачило, що причини страйку є більше, як
сама лиш плата за роботу на двірських ланах.
Віденьске правительство дійсно зміркувало,
що треба з Русинами поговорити і рускому
народови дати щось, аби его успокоїти.

Тепер лиш питає, хто буде з Русинами
говорити, кого з Русинів правительство ува-
жає за представителя руского народу і з яки-
ми Русинами правительсево буде торгувати ся.
Нарешті і се важне, що правительство гадає
для руского народу зробити.

Що до питаня, хто має з Русинами го-
ворити, то ті наші приятелі, котрі як би мо-
гли, то цілу Русь втопили би в ложці води,
вже тепер кричать, що польско-руська справа,
то „домашня галицька справа“. Они не хочуть
дозволити, аби до вашого спору з Поляками
вмішало ся віденьске правительство. Они вза-
галі не хочуть полагодити руско-польского
спору і тому кажуть, що они самі погодять ся
з нами і не потребують до того віденьского
правительства.

На се ми скажемо ось що: Коли прийде
до того, що руский народ покличуть, аби він
сказав, що він хоче, то не будемо говорити з
вами, панове з Галичини. Ми вас не знаємо і
знати не хочемо. Вже не раз заступники ру-
ского народа робили з вами угоду, та все по
пекли собі пальці. Народ до нині не може за-
бути творцям нової ери сего, що они мимо па-
русотлітної спільної історії нашої, дали ся
надути! Як руский народ буде з ким небудь
говорити, то тільки з віденьским правитель-
ством і з короною, а з ніким більше. Розумі-
єте? з ніким иншим не буде говорити, з ні-
ким не буде робити ніякої угоди!

Хоч би ви, наші сусіди давали нам все,
що ми хочемо, хочби ви дали нам в застав
свої жінки, діти і ввуків, то ми не хочемо і не
будемо з вами робити ніякої угоди; ми вас
на очи бачити не хочемо.

Колиж тепер спитаєте, котрі Русини ма-
ють право говорити в імени руского народу і
хто в імени руского народу має право робити
яку небудь угоду, то ми скажемо, що до того
мають право лиш ті Русини, котрі так само
думають як народ, котрі мають вплив на на-
род, до котрих народ має довіре і котрих на-
род послухає.

Чи таке довірие съвідомої часті руского
народу мають москвофіли?... Последні вибори
до сойму, сецесія руских студентів та сего-
річний страйк хлопів показали, що москвофіль-
ска партія вже пахне трупом. Як би не ру-
блі, то по них був би вже й слід загнув. Ново-
еристи ніколи не тішили ся довірем народу,
а тепер стратили навіть ту часть інтелігенції
рускої, котра через новоерских послів гадала
скорше дійти до золотих ковнірів. Одиною
сильною народною партиєю, є нині Националь-
но-демократична партія. Особливо-ж в послед-
них часах єї значене в народі сильно скріпило
ся. Коли хто хоче знати, які домаганя має
руский народ, той мусить довідати ся, чого
домагає ся національно-демократична партія.
Домаганя-ж нашої партії, суть в нашій про-
грамі. Чого в тій програмі нема, се народ сам
ухвалює на щорічнім Народнім Зборі. Ухвали

Народного Збору виконує Народний Комітет.
Народний Комітет проводить також в борбі
народу о здійснене програми і о се, що ухва-
лив Народний Збір. Хто отже хоче знати, що
руский народ о якій справі думає, той мусить
звернути ся до Народного Комітету, бо лише
сей має право говорити в імени руского наро-
ду. І не з поодинокими членами може говорити
той, хто хоче знати, що народ думає, хто хо-
че з народом зробити яку небудь угоду. Не
поодинокі члени Комітету суть відвічальні пе-
ред Народним Збором, тільки цілий комітет;
лише що до таких зобовязань може бути пе-
вність, що прийме їх цілий народ, котрі при-
ме Нар. Комітет.

Розходить ся еще о услівя, під якими
Нар. Комітет може впливати на народ в тім
напрямі, аби в борбі о поліпшене своєї долі і
о розширене своїх прав, держав ся строго до-
рого умощеної державними законами?

З огляду на се, що голоси о потребі по-
розуміня з руским народом, піднесли ся з на-
годи страйків, котрих першою ціллю є здобути
для зарібників на паньських ланах гідну пла-
тню, руский народ мусить мати запевненє:

1) що на случай, коли денебудь зарібни-
ки будуть домагати ся такої плати, яку пан
може дати, а дати не схоже, правительство по-
лишить его власній судбї, т. є. не дасть ему
ніякої помочи ні через стяганє і охорону чу-
жих робітників, ні через такий напір на страй-
карів, який був сего року.

Дальше мусимо дістати запевненє:

2) що тягар податковий буде поки що
зменшений через основну ревізію катастру
грунтового так, аби однакі парцелі рустикаль-
ні і домінікальні були в одній класі;

3) що надмірні видатки на західну Галичи-
ну, котрі руйнують селянство східної Галичини
а їх землю віддають в руки мазурских колбо-
ністів будуть здержані і вирівнані в той спо-
сіб, що через 10 літ держава буде давати на
парцеляцію двірських обшарів між руских хло-
пів що найменше по 5 міліонів запомоги а по
10 міліонів безпроцентовой позички;

4) що правительство розвяже всі ради
громадскі там, де того зажадає бодай полови-
на населєня і переведе нові вибори легально
і льояльно (без ніякого впливу, намови, стра-
хань зі сторони власти);

5) що правительство розвяже сойм і пе-
реведе нові вибори легально і льояльно;

6) що кожда руска громада дістане ру-
ску народну школу, що всі школярі-Русини
будуть звільнені від обовязкової науки поль-
ской мови, а шкільництво в руских громадах
буде в руках рускої ради шкільної;

7) що правительство, не питаючи сойму
заложить рускі гімназії в руских містах: Ро-
гатин, Яворів, Чортків, Угнів і т. д.;

8) що в львівскім університеті будуть
права рускої мови зрівнані з правами поль-
ской мови, т. є. що буде професорів Русинів
тільки, кілько є Поляків і що урядуванє буде
відбувати ся так само по руски як і по
польски;

9) що права рускої мови в усіх урядах
без винятку будуть зрівнані з правами поль-
ской мови;

10) що всі урядники і під'урядники Руси-
ни в західній Галичині будуть перенесені до
східної Галичини, а до західної Галичини бу-

